

19.8.2009

Dnro 1381/4/08

Ratkaisija: Apulaisoikeusasiamies Petri Jääskeläinen

Esittelijä: Esittelijäneuvos Riitta Länsisyrjä

ULOSOTON HALLINTOKANTELU JÄTETTIIN TUTKIMATTA

1

KANTELU

Kantelija arvostelee Oulun lääninhallituksen oikeushallinto-osaston oikeushallintopäällikön 3.4.2008 tekemää päätöstä, jolla hän jätti kantelijan päämiehen hallintokantelun tutkimatta. Kantelija arvostelee päätöksen sisältöä sekä kirjeen "alentuvaa sävyä".

3

RATKAISU

Oikeushallintopäällikkö osoitti kantelijan päämiehelle 3.4.2008 päivätyn kirjeen, jonka hän oli otsikoinut: "vastausta 7.3.2008 kirjeeseen (hallintokantelu)". Kirjeessä hän toteaa, että lääninhallitus on tutustunut kirjeeseen ja toteaa, ettei asiaa voida käsitellä hallintokanteluna. Asiasisällöltään kyse oli seikoista, jotka myöhemmin ulosottomiehen päätöksen jälkeen tulevat ulosottovalituksena käsiteltäväksi ja ratkaistavaksi. Vielä päätöksessä todetaan, että hallintokantelu on ylemmälle viranomaiselle osoitettu ilmoitus tai ilmianto siitä, että kantelun alainen hallintotoimi on virheellinen ja hallintotoimen tekeminen on laiminlyöty. Kantelu ei ole sidottu muotomääräyksiin. Siitä tulee kuitenkin ilmetä kantelun kohteena oleva asia sekä se miltä osin viranomaisen toiminta asiassa on virheellistä. Kantelu ei ole muutoksenhakukeino eikä sillä voida myöskään muuttaa täytäntöönpanoratkaisua tai lykätä sen toimeenpanoa. Vastauksen mukaan kantelun kohteena ei voi olla ulosottomiehen lainkäyttöasiat. Ulosottomiehen toimivaltaan kuuluvat pakkotäytäntöönpanoasiat ovat lainkäyttöä. Näin ollen asia ei antanut aihetta enempiin toimenpiteisiin lääninhallituksessa.

Oikeusministeriön lausunnossa todettiin, että ulosottomies on riippumaton lainkäyttöviranomainen, jonka täytäntöönpanotoimiin haetaan muutosta tuomioistuinteitse ulosottokaaren 11 luvussa säädetyin tavoin. Ulosottokaaren 11 luvun 18 §:ssä tarkoitetulla tavalla hallintokantelulla voidaan hakea valvovan ja ohjaavan viranomaisen kannanottoa ulosottomiehen virheelliseksi tai epäasialliseksi koettuun menettelyyn. Kantelun kohteeksi käy ulosottomiehen päätös, tosiasiallinen toimi tai viranomaisen passiivisuus, eli virkatehtävien laiminlyönti. Hallintokantelun käyttö on oikeusministeriön lausunnon mukaan näin ollen laajempi kuin muutoksenhaun, koska viranomaisen passiivisuutta ei voida ottaa muutoksenhakutuomioistuimessa tutkittavaksi.

Kanteluratkaisulla ei voida kumota tai muuttaa kantelun alaista ulosottotoimenpidettä tai päätöstä eikä velvoittaa ulosottomiestä ryhtymään toimenpiteisiin. Kanteluratkaisulla ei voida myöskään antaa ulosottomiestä sitovia laintulkintaohjeita. Kanteluratkaisussa voidaan kuitenkin tarvittaessa kiinnittää asianomaisen virkamiehen huomiota menettelyssä mahdollisesti ha-

vaittuihin virheisiin tai laiminlyönteihin. Hallintokantelussa annettu ratkaisu voi jossain tapauksissa johtaa myös toimiin virkavastuun toteuttamiseksi.

Lausunnon mukaan ulosottomiehen lainkäyttöratkaisuja ei ole jätetty kantelun käyttöalan ulkopuolelle. Selvää kuitenkin on, ettei kantelukirjoitus anna aiheutta hallintoviranomaisen kannanottoon, mikäli asia on kaikilta osin jo muutoksenhakutuomioistuimessa tutkittu. Mikäli kantelun vireille tullessa havaitaan asian olevan vireillä myös ulosottovalitusasiana, on kanteluasian käsittelyä ollut tapana lykätä siihen asti, kunnes muutoksenhakutuomioistuin on ratkaissut ulosottovalitusasian lainvoimaisesti. Tämän jälkeen kanteluna on tutkittu sellaiset virkamiehen menettelyt tai laiminlyöntiä koskevat seikat, jotka ovat jääneet valitusasiana tutkimatta. Silloin, kun ulosottomiehen lainkäyttöratkaisuun ei jostain syystä, esimerkiksi määräajan menettämisen vuoksi, ole saatu muutoksenhakutuomioistuimen ratkaisua, on asianomaiselle tai ulosoton kohteeksi joutuneelle sivulliselle tärkeä saada valvovan viranomaisen perusteltu kannanotto menettelyn lain tai asianmukaisuuteen. Tämän ratkaisun pohjalta kantelijalla on mahdollisuus harkita korvauskanteen nostamista.

Oikeusministeriö katsoi, ettei kantelua olisi tullut jättää oikeushallintopäällikön kirjeessä mainitsemilla perusteilla tutkimatta.

Arvioin menettely seuraavasti

Oikeushallintopäällikkö on vastauksessaan kantelijan päämiehelle aivan oikein kuvannut ulosoton hallintokantelun luonnetta. Hallintokantelun luonteesta johtuu, että vaikka se ei saa aikaan välittömästi yksityisen etua, oikeuksia tai velvollisuuksia koskevan asian vireille tulemista eikä kantelunalaista tointa voida muuttaa tai päätöstä kumota, voidaan kanteluratkaisussa arvioida ulosottomenettelyn oikeellisuutta ja asianmukaisuutta sekä tarvittaessa ryhtyä toimenpiteisiin virkavastuun toteuttamiseksi. Näin ollen hallintokantelun ja ulosottovalituksen käyttöala ei ole yhtäläinen. Koska tuomioistuimella ei ole toimivaltaa arvioida ulosottomiehen toimien asianmukaisuutta virkamiesoikeudellisesta näkökulmasta, tulee asia tutkia tästä näkökulmasta hallintokanteluna. Näin ollen voidaan todeta, että kaikki se mikä kuuluu ulosottovalituksen käyttöalaan, kelpaa myös hallintokanteluun, mutta ei päinvastoin (kts. Tuula Linna LM 1999, s. 90).

Ulosottokaareissa, kuten ei aikaisemmassa ulosottolaissakaan, ole nimenomaista säännöstä hallintokantelusta. Ulosottokaaren 11 luvun 18 §:ssä säädetään tuomioistuimen velvollisuudesta antaa osoitus kantelun tekemiseen. Lainkohdan mukaan, jos valituskirjelmässä on ilmoitus siitä, että ulosottomies on tehnyt virheellisen virkatoimen tai laiminlyönyt toimen suorittamisen, eikä ilmoitusta voida tutkia muutoksenhakemuksena, käräjäoikeuden tulee jättää valitus siltä osin tutkimatta ja osoittaa asianomainen kantelemaan ulosottokaaren 1 luvun 12 §:ssä tarkoitettulle hallintoviranomaiselle. Ulosottokaareissa ei ole rajoitettu hallintokantelun käyttöalaa vain tietyn tyyppisiin ulosottomiehen menettelyä koskeviin kysymyksiin.

Edellä esitetyn perusteella oikeushallintopäällikön ei olisi tullut jättää hallintokantelua tutkimatta esittämällään perusteella.

Kantelija on myös arvostellut oikeushallintopäällikön vastauskirjoituksen sävyä epäasialliseksi. Katson, että vastaus ei ole sävyllään hallintolain 9 §:n 1 momentin mukaisen hyvän kielenkäytön vaatimuksen vastainen.

Saadun selvityksen mukaan kantelijan päämies on sittemmin saattanut ulosottomiehen kysymyksessä olevassa asiassa 28.5.2008 tekemän päätöksen kiinteistön myymisestä Vaasan

kärjääoikeuden tutkittavaksi. Kantelu ei anna aihetta muihin toimenpiteisiin kuin että saatan oikeushallintopäällikön tietoon käsitykseni hänen virheellisestä menettelystään.